

Esteban Cardona

"Estic reaprenent a gaudir de la natura de la forma més bàsica i senzilla, potser la millor."

Per **Rafel Mas**

Nascut i resident a Eivissa, és tècnic en Gestió dels Recursos Naturals i diplomat en Relacions Laborals, i membre del Grup de Natura del GEN/GOB-Eivissa. Treballa com a agent de Medi Ambient des de l'any 2002 per la CAMAT, i ja des de jove es va veure atret pel món de la natura i, en especial, pel món dels aucells; però és un *bitxer* en el sentit ampli de la paraula. Després de molts d'anys, segueix pegant cops a l'encrulla tant com pot i li permet la seva vida familiar. És un activista implicat en la conservació i enamorat de la seva illa, tan malmenada pels baleàrics i per un turisme de masses tan ignorant dels vertaders valors del *paradis de la llum especial*.

EB: Tenim entès que de ben jove ja vares començar a introduir-te en el món dels animalons, de la natura, els aucells... A quina edat va ser?

Buff! Ja de ben jovenet, de fet tota la vida. Sempre he tingut contacte amb la natura a través de la meva família, en especial el meu pare i el meu cosí, en Pepe. També coneixeria en Font, apassionat silvestrista, en Musson, magnífic falconer, o el meu bon amic Juan Manuel Prats, amb qui compartia la taxidèrmia com a afició.

EB: ... i en el món de l'ornitologia?.

Com ja he explicat, des de la infància ja vaig estar en contacte amb la natura, però fou per mitjà d'un anunci en premsa, devers l'any 1990, en què se sol·licitaven persones interessades en montar un grup d'ornitologia a l'illa d'Eivissa, una trucada a la vocació, i allà m'hi vaig plantar jo, al lloc i dia indicats. Va resultar,

però, que la vertadera motivació dels convocants era la de crear l'actual Asociación Ornitológica de Ibiza, amb l'únic objectiu i motivació per la canaricultura, les aus exòtiques i el silvestrisme. Però la sorpresa més gran va ser, que, motivats pel mateix entusiasme i per la vertadera ornitologia, com jo, vaig conèixer un altre grup de persones que aixecaren la veu discordant en contra del que havia de ser una associació ornitològica. Entre ells estaven els biòlegs Jaume Estarellas i Bartolo Planas. Aquest grupet d'amotinats acabàrem fent una reunió paral·lela en un bar de la cantonada. D'aquí sorgiren moltes propostes i accions i l'embrió de l'Equip de Natura del GEN que formarien precisament aquells biòlegs endimoniats que vaig conèixer. Jo tindria 16 o 17 anys, i, tot i que perdria el contacte amb ells, tornàrem a coincidir en el ja format Equip de Natura del GEN, un any més tard.

EB: Et trobares amb un grup anomenat Grup d'Estudis de la Natura. Com va ser-ne el teu primer contacte? Mitjançant qui hi arribares?

Bé. Això del GEN no ho record molt bé, però va ésser en una paradeta, al passeig de ses Fonts a Sant Antoni, on vaig conèixer aquest grup que es dedicava a coses de la natura. Als anys 80 jo era un jove imberbe. El que sí record perfectament és quan vaig realitzar un treball, una entrevista, que havien de fer per a l'assignatura de català. Això era l'any 1988. Tindria 13 o 14 anys i cursava segon a l'institut. Vaig proposar al meu grup fer l'entrevista al GEN i, carregats de vergonya, ens presentàrem a

DAVID GARCIA

la seu del GEN per entrevistar-ne el seu president i saber què feia aquell grup poc conegut. El local va resultar ser el pis de José Ramón Balansat, president del GEN, i a sobre del moble de la sala hi havia unes caixes amb fitxes de Safari Club com les que jo tenia.

Com ja vos he explicat, va ser el 1991 quan contact novament amb el GEN; però aquesta vegada mitjançant el ja format Equip de Natura, on vaig anar a parar precisament per la inquietut d'un jove que tenia ganes de fer més coses.

EB: Qui formava ja part d'aquest grup?

Record que, a l'any 1991-1992, l'Equip de Natura el formaven els seus creadors, els biòlegs Bartolo Planas i Jaume Estarellas, a més d'un grup d'aficionats en altres matèries. Molt

notable era en Miquel Roldán, curiosos personatge gran coneixedor dels escarabats, i d'altres com l'agent forestal Jordi Monterde. Record aquelles reunions dels dijous vespre on es xerrava d'accions, actuacions, propostes... El meu amic Costera i jo hi anàvem des de sant Antoni amb una vespa. És allà on conec per primera vegada el meu amic Oliver Martínez, amb qui, des de llavors ençà, compartim aventures i desventures de la vida.

EB: Sabem que, a una edat bastant primerenca, un grup de quatre al·lots eivissencs vos formàreu com a anelladors. Qui éreu i com vàreu poder formar-vos?

Bé, com a proposta, dins de l'Equip de Natura sorgí la necessitat de crear un grupet d'anellatge a Eivissa. No ho record molt bé, potser érem

entre 10 i 15 participants entre els 12 i 30 anys. Finalment passaren l'examen quatre: en Juan Manuel Prats, en Marcos Romero n'Oliver i jo mateix, amb 18 anys. Tot i que fórem nosaltres els que proposàrem aquest curset, fou una persona en especial qui va creure en el projecte i s'encarregà d'organitzar-ho tot. En Santi Catchot va ser el que va venir des de Menorca per formar-nos, i des d'aquí vull aprofitar el moment per donar-li les gràcies. En aquell curset participaren com a formadors altres anelladors experts de Menorca i també en Santi Costa de Formentera. Els mallorquins ens deixàreu una mica oblidats... He, he.

EB: Quin sentiment li veus a l'anellatge? Per què decideires formar-te com a anellador? Té sentit l'anellatge avui en dia?

En un primer moment veia l'anellatge com una finalitat en sí mateixa, oblidant que només es tracta d'una eina més per a aprofundir en l'estudi de les aus. La decisió de fer-me anellador ve, lògicament, lligada a la inquietut d'observar les aus de més a prop i saber com es podia treure més profit d'aquestes captures, arran de l'anellatge tradicional. La irrupció de les noves tecnologies, dins del marcatge d'aus, aporten ara dades de major qualitat en alguns casos, especialment pel que fa a rutes migratòries o àrees de distribució, però encara resulta limitat per a aus de mida mitjana o gran, lligat al alt cost que suposa qualsevol estudi emprant aquestes noves tècniques. Personalment, encara estic a favor de l'anellatge tradicional, tot i que hem de tenir present sempre un objectiu establert, per petit que aquest sigui, evitant així que se'ns acusi d'anellar per anellar.

EB: Ets coordinador de l'anellatge que es fa a les Pitiüesses i de les campanyes de migració a l'illa de sa Conillera i a la finca pública de can Marroig. Quant de temps fa que ho fas, que comporta aquesta feina i quin temps t'ocupa?

Bé, això de coordinador a vegades em fa vergonya, ja que l'activitat d'anellatge a Eivissa, a dia d'avui, està sota mínims. Com a anelladors en actiu només quedam n'Oliver i jo mateix. Els anys daurats de l'anellatge a les Pitiüses han coincidit amb les campanyes de Piccole Isole por-

tades a terme a la finca pública de can Marroig (Formentera) i a l'illot de sa Conillera (Eivissa), a més de les campanyes de seguiment de la migració postnupcial a can Marroig (Formentera). Com per tot arreu, la crisi ha afectat també l'anellatge, amb una davallada total de finançament, fent impossible qualsevol tipus de contractació de personal expert qualificat per a realitzar estudis. El resultat final és un brutal retrocés en els nivells de coneixements que s'havien assolit. Personalment ho venc portant a terme gairebé des del principi. Ja van 20 anys i, actualment, no m'ocupa gaire temps.

EB: També coordines les tasques de seguiment de la gavina corsa (Larus audouinii) a Eivissa. Ens pots fer cinc cèntims de en què consisteix?

Consisteix, tal com es fa a la resta del arxipèlag, en detectar la ubicació de les diferents colònies de cria als illots per, a continuació, portar a terme el recompte de nius de la forma més ràpida possible. S'intenta realitzar-ho abans de l'eclosió, fet que es produeix a finals de maig, i miram de disposar de la col·laboració del major nombre de persones possible. Les gavines ens ho posen molt fàcil, una vegada coneguda la seva biologia reproductora, al contrari del que passa amb la gavina de cames grogues. Com dins el seguiment i control de la gavina corsa s'han estat realitzant a la vegada anellatges amb anelles PVC color blanc de lectura a distància, juntament amb la metàl·lica tradicional, les noves tecnologies ens permetran aviat obtenir molta més informació amb manco esforç.

EB: I també coordines el seguiment de gavina de cames grogues (Larus michahellis) i dones suport al seguiment de corb marí (Phalacrocorax aristotelis).

Això ja es massa coordinació! Resulta que durant uns anys es realitzaren campanyes de marcatge amb PVC color taronja, les quals vaig coordinar participant activament en els anellatges a Eivissa i Formentera, també com a part de la meva professió. És però una activitat que forma part del passat. A dia d'avui no es porta a terme cap tipus de control o campanya de seguiment de la gavina de cames grogues, almanco a Pitiüses. Quant al corb marí, lògica-

ment, amb tot el que fa referència a anellatges, hi col·labora en la mesura possible.

EB: Véns de família pagesa i sabem que estimes el camp i el contacte amb la ruralia. Què t'agrada fer a foravila? Ets un bon pagès? Has mamat del terròs?

Bé, jo som una espècie d'híbrid, ja que la major part de la meua família, amb la qual manteníem un fort lligam, sí ha viscut directament del camp o de la mar, amb tot l'esforç que això comporta. La meua família i jo vivíem en un entorn urbà, del turisme, tot i que sempre vàrem tenir un bon hort carregat d'hortalisses i fruiters. No em consider un bon pagès, ja que ha estat recentment quan m'he tirat als terrossos de veritat, i és més dur i complicat del que pareix. Enyor els coneixements del meu pare, qui manejava el camp i la pesca en total harmonia.

EB: Ens pots recomanar una ruta rural per veure camp o un redol pel qual tenguís un aprecí especial?

Em resulta complicat triar-ne un en concret... Qualsevol zona des Amunts, com es Coralls d'en Guillem, es Canyaret, Cala Aubarca, Cala d'en Sardina... o la zona de Cala d'Hort i Salines al sud d'Eivissa. Però em cantaré per una ruta litoral que discorre entre es Port des Torrent i les Platges de Comte, passant per Cala Bassa, boscos de savines o sa Torre d'en Rovira, una bona excursioneta que ens mostra els encants dels illots de Ponent, agradable sense cap tipus de desnivell i apte per a tots els públics; això sí, cal evitar els mesos estiuencs, perdria tot el seu encant.

Pocs racons queden a l'illa sense explotar, però ses Balandres, als Amunts d'Eivissa, és un d'aquells llocs que no deixen indiferent a ningú.

EB: Eivissa, com la resta de les nostres illes, ha sofert molts canvis en 70 anys. Ens pots comentar quins són els canvis més dràstics que hi has observat en els darrers 15 anys?

Respecte dels darrers 15 o 20 anys, jo sempre dic una cosa, tot i que segueix passant. Abans, a l'illa hi havia un canvi radical a l'hivern, quan quedava deserta de visitants i com a tresor per ser gaudida pels residents. Avui dia aquesta diferència

tan radical entre les dues estacions s'ha diluït, ja no és tan patent. Com aquí es tracta de sucra al màxim s'illeta, en els darrers anys han proliferat els coneguts Beach Clubs, que, com pebrassos, a l'hivern, proliferen per tot arreu, arrancant de ple en ple el que hauria d'ésser de tots: les nostres estimades platges (*Nota de l'entrevistador: pebrassos és com s'anomenen els bolets Lactarius sanguifluus a Eivissa*).

EB: Quins creus que són els majors problemes o impactes ecològics que han patit o pateixen les Pitiüses?

La massificació estiuenca és un dels majors problemes que té l'illa, ja que tots els serveis bàsics queden col·lapsats, i a més a més comporta una depreciació accelerada dels mitjans tant materials com humans: no es poden gestionar els fems que es generen, les aigües residuals brollen arreu, els hospitals amunteguen llits al mig dels passadissos d'urgències...

EB: Hi ha alguna espècie invasora que doni especials problemes a les Illes? Per què? Quines són les accions prioritàries que s'haurien de dur a terme?

A part de tenir un bon grapat de plantes invasores, als darrers anys, concretament deu, es detecta per primera vegada la presència de serps a les illes, principalment *Hemorrhhis hippocrepis* i *Rinechis scalaris*. A dia d'avui es troben esteses per bona part del territori illenc i presenten un problema social i ambiental real: el rebuig de la gent i el futur incert pel qual passen les nostres estimades sargantanes endèmiques. Una possible actuació seria establir un control real sobre qualsevol tipus d'importació de productes agroforestals procedents de àrees de risc, principalment Andalusia.

EB: Amb dues criatures petites, com pots compaginar l'estudi i gaudi de la natura, la feina i la família? Hi ha temps per a tot?

He, He. Realment no queda molt de temps, i qualsevol coseta, per petita que sigui, resulta un món. Es tracta d'aprofitar els minuts al màxim, sense oblidar que la mateixa feina m'ofereix aquest contacte directe diari amb la natura. Estic reaprenent a gaudir de la natura de la forma més

bàsica i senzilla, potser la millor.

EB: A Eivissa els pagesos també són mariners, el lligam terra-mar és més estret que a illes grosses com Mallorca. T'estira la mar?

Sí, sí, és ben cert. Jo mateix no concebria viure en un indret sense la mar. De fet, al llarg de l'entrevista el lligam terra-mar sorgeix repetidament. Forma part de la vida quotidiana.

EB: Si has d'escollir, tries un iot/llanxa o un llaüt?

Aquesta pregunta és molt fàcil de respondre: un llaüt, sens dubte, i, a ser possible, amb motor i vela.

EB: La teva col·laboració amb altres ornitòlegs en el seguiment d'espècies va més enllà del GEN, del GOB i de l'administració. Amb quines altres organitzacions tens vincles?

Mai he tingut cap problema en col·laborar amb persones d'altres organitzacions que tinguin interès amb l'illa d'Eivissa, com per exemple la SEO o investigadors. També podria citar aquí un altre bon amic meu, en David García, qui contagia la seva passió i ganes de fer coses.

EB: Ens conten que t'encanta anar de festa a l'estiu i submergir-te en les nits eivissenques, la Ibiza que es ven al món (mode ironia ON).

Ui! La festa! Això és pels qui no tenen família. La nit d'Eivissa discorre en un univers paral·lel als residents. Jo m'estim més submergir-me a les nits de les festes de Sant Agustí, quan puc escapar-m'hi.

EB: En el desenvolupament de la teva tasca d'agent (AMA), quantes festes de bogeria i descontrol heu paralitzat sobre les dunes o

dins d'un espai natural protegit?

Buff! No les podria comptabilitzar. Però la darrera, aquest agost: una festassa privada, amb foc inclòs en un indret forestal.

EB: Com veus els espais naturals protegits avui en dia, respecte a fa set o vuit anys? Quines mancances hi veus?

Només vull dir que el principal espai natural d'Eivissa i Formentera, ses Salines, cada vegada pateix més pressió i més visitants, per tots els seus cantons de terra i mar.

EB: Quin percentatge de turistes que visiten l'illa creus que coneix i/o valora els valors naturals de l'illa i no només les postes de sol a un chill out?

Mal de dir... Pocs, tot i que n'hi ha molts que tot i conèixer i valorar els seus encants naturals arriben a l'illa motivats per l'Eivissa nocturna. No sé si m'explic.

EB: Quina relació tens amb el GOB Mallorca? I quins projectes teniu en marxa conjuntament?

Les relacions amb Mallorca i les altres illes sempre han estat complicades. Llevat de les trobades ornitològiques interinsulars, són pocs els projectes comuns que es porten a terme, a excepció del SAC, gran invent que necessita una nova empena, almanco a Eivissa. Un altre projecte interinsular en què varem treballar gustosament, i que pareixia perfecte, va ser l'atles d'hivernants. Però, malauradament, aquest esforç de molts s'ha perdut amb la conseqüent desmotivació dels seus participants, per raó del seu coordinador principal. Una pena. En canvi sí s'ha d'agrair l'ajut i paciència que m'han mostrat tant en Manolo Suárez o en Pere Garcias, al seu moment, com a principals coordinadors de l'anellament a Balears. •

DAVID GARCIA

Quadern de camp

Per **Steve Nicoll**

Jun 12 S'observa un exemplar de paràsit coapunxegut (*Stercorarius parasiticus*) prop de Cabrera. Pareix ser un individu de fase obscura immadur de segon any. Aquesta espècie és rara a Balears i hi ha poques cites al Mediterrani. Miquel Mc.Minn.

Jun 20 Se confirma per primera vegada a Formentera la cria del bec d'alena (*Recurvirostra avosetta*), concretament una parella amb 4 polls. Aquesta espècie ha experimentat un notable augment a Balears en els darrers anys des de la primera confirmació de cria a Mallorca el 1984.

Ago 04 S'anella un poll volander de ropit (*Erithacus rubecula*) a Son Creus (Banyalbufar, Mallorca). Ja és el tercer any consecutiu que s'anellen polls d'aquesta espècie, abans estrictament hivernant, al mateix lloc. Steve Nicoll, David García, Gemma Carrasco i Biel Bernat.

Ago 22 Al transcurs d'una jornada d'anellament a la Font de Son Creus (Banyalbufar) s'anella un exemplar adult de senyoreta (*Aegithalos caudatus*). Encara disposam de poca informació d'aquesta espècie, que ha colonitzat recentment la part occidental de la serra de Tramuntana. Steve Nicoll, David García i Gemma Carrasco.

Ago 24 La migració postnupcial comença amb l'observació d'un fuell de collar (*Eudromias morinellus*) al Salobrar de Campos. Al dia següent s'observen dos individus al mateix lloc. Cada any són més habituals les cites en migració d'aquesta espècie, rara a Balears. Lalo Ventoso i Susana Quintanilla.

Set 04 A l'aeroport de Palma s'observen dos exemplars més de fuell de collar (*Eudromias morinellus*). Jose Luís Martínez.

Set 20 A s'Albufera de Mallorca es poden veure al mateix dia 3 rareses: un exemplar d'ànnera canyella (*Tadorna ferruginea*) i una llambritja de bec vermell (*Hydroprogne caspia*), ambdues rareses a Balears i, finalment, una rara nacional, una guàtlora maresa (*Crex crex*). Maties Rebassa i Martin Honey.

Mosquiter verdós, *Phylloscopus trochiloides*

SOM

Set 25 A la campanya d'anellament de migració postnupcial duita a terme a l'illa de l'Aire es captura un exemplar de mosquiter verdós (*Phylloscopus trochiloides*). Si el Comitè de Rareses accepta aquesta cita serà la primera per a Balears i una de les poques d'Espanya. Aquesta espècie cria a Europa nord-oriental a més de a Sibèria i al Caucas, per llavors passar l'hivern al sud-est asiàtic i al subcontinent indi. SOM (Societat Ornitològica de Menorca).

Senyoreta, *Aegithalos caudatus*

STEVE NICOLL

BARBARA KLAHR

Adult i pollets de bec d'alena, *Recurvirostra avosetta*